

Piniartutut inuuneq

Atuartut angajullit

Piniartutut inuuneq tassaavoq podcastit katillugit qulingiluaasut Kangiata Illorsuanut Katrine Nylandimit suliarineqarsimasut ilaat.

Atuartitsissutit

Pinngortitalerinermit atuartitsineq akimorlu inuusuttutullu ilinniakkamik toqqaanissaq qitiutillugu.

Ilinniagassatut anguniakkat

- Atuartut Ilulissani 1950/60-kkut nalaanni ilaqutariit piniartutut aalisartutullu inuunerannik ilisimasaqalissapput.
- Atuartut inuusuttutut ilinniarniq toqqaanissarlu sammissavaat.
- Atuartut attaveqatigiinnermi suleqatigiinnermilu piginnaasatik sungiusassavaat.

Aaqqissuussineq

Atuartut marlukkaarlutik imaluunniit ataasiakkaarlutik sulinissaat innersuussutigissavarput. Atuartunut ataasiakkaanut suna pitsaanerunersoq kiisalu piginnaasat sorliit ineriartortinneqassanersut naapertorlugu. Eqqumaffigisariaqarpoq ikinngutigilluarnerpaasaq pinngitsoornani suleqatikkuminarnerpaaneq ajormat. Atuartut akornanni suleqatigiinneq tassarpiaavoq suleqatigiinnermik siunertalik katerisimaarnerinnaanngitsoq.

Book Creatorimi atuakkamut ilitsersuut

Book Creatorimi atuagaq *Piniartutut inuuneq*, tassaavoq atuartut atuagaat podcastimut *Piniartutut inuunermut* tunngasoq.

Podcasti sivisussuseqarpoq 4:22.

Podcastip ingerlanera atuartut misissuerusussusaat, misileraarusussusaat pilersitserusussusaallu aallaavigalugit aaqqissorneqarsimavoq.

Podcastimik sammisaqarneq pingasunik immikkoortortaqarpoq:

- Podcasti tusarnaartinnagu suliaqarneq.
- Podcastimik tusarnaarneq suliaqarnerlu.
- Podcastimi sammisamik ilisimasanillu suliareqqineq.

Atuartunut saqqummiutinnginnerani podcasti tusarnaarlugu aallartissaatit.

Quppernermit quppernermut ilitsersuut – Book Creatorimi atuakkamut ”Piniartutut inuuneq”

Kangiata Illorsuanut tikilluarit qupperneq 4-7

Kangiata Illorsuata atuartunut ilisaritinnerani assit marluk atornerqarput, tassa aasaanerani ukiuuneranilu assilisat. Klassimi oqaloqatigiissutigisinnaavasi:

- Kangiata Illorsua sunaanersoq.
- Kangiata Illorsuata eqqaa qanoq isikkoqarnersoq.
- Aasap ukiullu assigiinngissussat.
- Najukkassinni aasaq ukiorlu qanoq assigiinngitsigippat.

Ilulissat nunap assinga qupperneq 8-9

Nunap assinga oqaluuserissavarsi, kiisalu Ilulissat qanoq inuttutiginersoq, ilissilu illoqarfissinni nunaqarfissinniluunniit inuit qassit najugaqarnersut?

Maani najugaqarpunga qupperneq 10-11

Atuartut nunarsuup nunap assingata ilaa qimerloorpaat.

Atuartut tikkuut aappaluttoq nunap assingani nikisissavaat sumilu najugaqarnertik takutillugu.

Tikkuut karsimi qaqortumiippoq nunallu assinganut tutsinneqassaaq.

Klassissinni oqaluuserisinnaavarsi:

- Ilulissat ilissilu illoqarfissi imaluunniit nunaqarfissi assigiinngissusaat assigiissusallu.

Tusarnaarit oqaluttuarlutillu qupperneq 12-13

Atuartut maannakkut podcasti *Piniartuuneq* tusarnaassavaat. Asseq qupperneq 12-miittoq toorlugu podcasti ammassavaat.

Atuartut podcastimik tusarnaalinnginneranni podcastip imarisaanik naatsunnguamik nassuiaasinnaavutit.

Malugiuk Mikkilip oqaluttuani kalaallisut oqaluttuarimmagu, qallunaatullu oqaluttuqqinneqarluni.

Podcastip imarisai

Mikkili oqaluttuarpoq:

- 1940-mi inunngorsimalluni Ilulissanilu ilaqutariinni piniartukkormiuni peroriartorsimalluni.
- isikkaneq marlunnilli ukioqarluni aalisartuusimavoq taamaattumillu Kangia immikkut misigissuseqarfigalugu.

- ataataa piniartuullunilu aalisartuusimavoq, taamaattumillu nammineq ataatamisut piniartutut aalisartutullu inuuniuteqarnissani qularutigisimanngilaa. Taamanikkumimmi periarfissatuaammata.
- qimmit, taamanikkut pitussimaneq ajortut illoqarfimmilu angalaaginnartut, pingaarnerpaajusimapput. Qulinilli ukioqarluni ilaquttami qimmii aasanerani isumagisalersimavai.
- ataatani peqatigiuaannarsimallugu aammalu nammineq qatanngutinilu Kangiani aalisartutut inuunermi navialiffiusinnaasunik ilinniartinneqarsimanertit, qanoq assaannarmik aalisartarsimanerminnik, nammineq erlavii aallutik agguillutillu.
- siku, sila qanoq ikkaluarpalluunniit, silammut ingerlaarusaartartoq. Qaammat imissigaangat sarfarissisarnera sukkanerusumillu kaassorneqartarnera.
- Kangiata ullup unnuallu ingerlanerani Kangiani sikup ingerlaarnera aalisartunit qanoq uuttortarneqartarsimanersaq. "Nikinnermik" taaneqartarpoq.
- *Nikinnerup* nakkutiginnissaata pingaaruteqassusianik, taamaalillutik piniutitik sarfaatitinninnerani nuussinnaaniassagamikkit.
- Kangia uummataanit katattussaani inissisimasaq.

Atuartut marlukkaarlutik imaluunniit eqimattannguakkuutaarlutik tusarnaarnissaat innersuutigineqarpoq.

Atuartut tusarnaagartik minutsit arlallit atorlugit oqaluuserissavaat.

Qupperneq 13-mi atuartut podcasti oqaluttuaralugu naatsunnguanik immiussissapput. Quppernermi assit tusarnaarsimasaannut eqqaasitsissutissatut iluaqutaasinnaapput.

Immiussinermik ilitersuut 1 [uani](#) takuk.

Immiussaq maannakkut assiliartaaqqatut ikkusimavoq. Assiliartaaraq kissaatigisaq malillugu sumulluunniit inissinneqarsinnaavoq. Tusarnaqqinneqartuarsinnaallunilu.

Klassimi eqikkaaneq

Qupperneq 12-13-mut atatillugu suliaqarneq naammassippat klassi ataatsimoorluni oqaloqatigiinnissaq innersuutigineqassaaq. Innersuutigissavarput eqikkaanerup ingerlanerani taaguutit oqaatsillu pingaarnerit allattarfissuarmut allattornissaat.

Klassissinni oqaluuserisinnaavasi:

- Atuartut podcasti tusarnaaramikku suna tupigusuutigaat.
- Podcastimi taaguutit oqaatsillu pingaarnerit atuartut siumorsimasaat.

Oqaloqatigiinnermut atatillugu ataani isumassarsiorsinnaavusi.

Ilissi nammineq quppernernik oqaloqatigiissutissanik, taaguutsinik oqaatsinillu pingaarnerit piumagussi ikkussisinnaavusi.

Taaguutsit oqaatsillu pingaarnerit

- Ilaqutariit piniartuusut/ilaqutariit aalisartuusut – podcastimi Mikkili, ilaqutariit piniartuusut akornanni peroriartorsimasoq, sammineqarpoq. Taamanikkut inunnguuserisimasaq kisimi takorloorneqartarpoq, tamannalu naammaginarinneqartarpoq.

Angajoqqaattut atorfeqalissallutik ilisimatinneqaraluaruit naammagisimaaginnassagaluarpiuk?

- Ingerlariaqqiffiusumik ilinniarneq – tamanut ilisimasariaqartunik ilinniagaqarsimaneq meeqqat atuarfianni naammassiganni ingerlariaqqiffiusumik ilinniarnert arlallit toqqarneqarsinnaapput. Ingerlariaqqiffiusumik ilinniarnert tassaasinnnaapput naatsumik, akunnattumik, sivisuumillu sivisussusilinnik ilinniarnert. Taakkunani inersimasutut inuunermi suliffissatut aallussassaq piukkunnarsarfigineqarsinnaavoq.

Ilinniarnert suut illit ilisimavigit?

Ilinniarnert suut illit soqutigisarivigit?

- Sermip ningimarna - isumaqarpoq “sermeq ingerlaartoq”. Sermerlu ingerlaartoq tassaavoq sermeq annertoq ingerlaartoq. Aputip nutaap oqimaassusaa sermersuup qaavani naammatsikkaangat naqitsinerup sermip ataatungaa sinerissap tungaanut siammartittarpa. Sermeq siammariartortoq sermimik ningimarnanik taaneqartarpoq.

Kangiani inuuneq qanoq sermip ningimarnanik sunnerneqartarpa?

- Nikinneq iigarnerlu – sermip ningimarnata saavani sikut aakajaat nunarsuup nutsuineranik imaanut nakkaraangata *iigarnermik* taaneqartarpoq. Oqartoqarsinnaavoq sermip ningimarna ilulissanik sikuminernillu ”ernisoq”. Igarnersuit, tassa sermip ningimarnata saava annertoorujussuannorluni kaangartiteraangat, aasaanerani qaqutiginnaq pisarput, kisianni sermip sinaani sikuminerit katagartuaannarput ukiorlu kaajallallugu takuneqarsinnaallutik. Sermip ningimarna igaraangat sermersuarlu Kangianut ajattarneqaleraangat, Mikkilip aalisartullu tamanna nikinnermik taasarpaat. Nikinnera ulloq siulleq nalunaaqutseeriarluni ullullu tulliani

uteqqilluni siku allornernik qanoq amerlatigisunik nikissimanersaq naatsorsorneqartarpoq. Taamaalilluni sikut sorlu ullup unnuallu ingerlanerani qanoq takitigisumik nikissimanersaq naatsorsorneqartarpoq.

Sooq nikinninerup malittareqqissaarnissaa pingaaruteqarsimava?

- Sermersuaq – tassaavoq sumiiffik annertunerusoq sermertamik qallerneqarsimasoq. Kalaallit Nunaanni sermertaq Nunarsuarmi sermersuit annersaasa tullerat Sikuiuitsumilu Kujallermi sermertaq annersaavoq. Sermertaq tassaavoq sermip ningimarna 50.000 km²-it sinnerlugit angissusilik.

Nunarsuup sinnera qanoq isikkoqassagaluarpa Sermersuaq tamarmi aakkaluarpap? Sermersuaq aakkaluarpap immap qatsissusaanut qanoq kinguneqassava?

- Qaammat imissisoq – Qaammatip inissisimanerisa ilagaat. Qaammat assigiinngitsunik sisamanik inissisimaffeqarpoq: imissisoq, qaammanniffik, imissiartortoq sakkukilliartortorlu. Qaammatip inissisimanagera Qaammatip ilaa qanoq annertutigisoq Seqinermit qinnqorneqarsimasoq tunngavigalugu aalajangerneqartarpoq. Qaammat imissigaangat Qaammat tamarmi Seqinermit qinnqorsimasarpoq.

Qaamaatip inissisimaneri sisamat tamaasa takunikuuwigit? Qanoq innikkut Qaammat kusarnarnerpaatittarpiuk – sooq?

Kalaallit Nunaannit inuusuttutut ilinniarneq qupperneq 14-15

Maannakkut Kalallit Nunaanni ullumikkut ilinniarnermi periarfissat misissussavatit Mikkilillu oqaluttuarnera naapertorlugu 1940'kunni ilinniarnermi periarfissanut naleqqiullugit. Apeqqutinut akissutitik oqalullutik pullartanut qernertunut immiullugit akissavaat.

Mikkilip podcastimi oqaluttuarnera tusarnaqqillugu imaluunniit nittartakkani ukunani Norden.dk aamma Gyldendal paasisassarsiorsinnaapput.

Klassissinni eqikkaasinnaavusi Kalaallit Nunaannilu 1940'kunni imaluunniit nalitsinni peroriartornerup iluaqutai ajoqutaalu paasiniallugit.

Immiussinermik ilitsersuut uani takuk.

Paasisutissaasiviga qupperneq 16-17

Quppernemi 16-mi aamma 17-mi oqaatsit pingaarnit taaguutillu sammisimasasi atorlugit atuartut oqaaseqatigiiliussapput imaluunniit oqaluttuaaraliorlutik. Paasissutissaasivimminnut allassinnaavaat, immiussinnaavaat imaluunniit titartaasinnaapput assinillu ikkussuillutik. Oqaatsit pingaarnit taaguutillu ataatsimoorlusi oqaluuserisimasasi atuartunut nittartissinnaavatit.

Immiussinermik ilitersuut [uani](#) takuk.

Assinik ikkussuinnermik ilitersuut 2 [uani](#) takuk.

Inuusuttut ilinniarnit misissukkit qupperneq 18-19

Atuartut maannakut inuusuttut ilinniarnit sorleq nammineq pissanganartinnerlugu misissussavaat. Qupperneq 18-mi linkeqarpoq atuartunik Ilinniarnermik ilitersuummut, [UG.dk](#).-mut, innersuussisumik. Tassani inuusuttut ilinniarnit soorliit pissanganartinnerlugit misissussavaat. Inuusuttut ilinniarnit misissoreerunikkit quppernemi 18-mi aamma 19-mi boksit sisamat akissavaat.

Aajuku apeqqutissatut siunnersuutit arlallit atuartut misissuinnerannut atatillugu apeqqutigisinnaasatit:

- Inuusuttut ilinniarnit taannarpiaq sooq pissanganartippiuk?
- Allanik taamak pissanganartigisoqarpa?
- Ilinniartut avatangiisit soorliit nalerisimanartinnerullugit qanoq isumaqarpit? (annertuumik atuagassartallit, nukersorluni sulineq imaluunniit allat)
- Kia illit anguniakkannik ikiorsinnaavaatit?

Piniartukkormiuni inuuneq qupperneq 20-21

Suliassamat naggataarutigalugu atuartut ilaqutariinni piniartukkormiuni inuuneq pillugu apersuillutik tusarnaagassiussapput/podcastiliussapput. Atuartut marlukkaarlutik pilersaarusiussapput imminnullu apersorlutik.

Tusarnaagassiaq atuakkamut toqqaannarlugu immiunneqassaaq.

Tusarnaagassiap assiliartalersorneranut atuartut assilialiussapput.

Qupperneq 16-mi podcastimik assiliartalersuineq isumassarsiorfigisinnaavaat.

Assililiartatut soorlu assit, titartakkat, linoliumik naqitaq imaluunniit qiortakkanik nipititerilluni assilialiat atuartut atorsinnaavaat. Assiliartaq qupperneq 25-mut ikkunneqassaaq.

Immiussinermik assinillu ikkussuinnermik ilitersuut 1 aamma 3 [uani](#) takuk.

Nalilineq

Atuartut misissukkatik ataatsimoorlutik klassiminni oqallisigissavaat.

Erseqqissassallugu pingaruteqarpoq atuaqatit toqqaannik soqutigisaqarfigisaannillu nalilersuineq oqallinnermi siunertarineqanngimmat, akerlianilli ataatsimoorluni periarfissat suut anguneqarsinnaanersut paasiniarnissaat. Taamaattumik atuartut atuaqatimik misissuinnerannik tusarnaarneranni tapersorneqartariaqarput,

taamaalillutik apeqqutinik qulaajaarutaasunik apeqquteqarsinnaaniassammata ataatsimoorlutillu alapernaallutik.

Kangiata Illorsuanit podcastinik allanik sammisaqarniaruit pissusissamisoorsinnaavoq atuartut Book Creatorimi atuagaata toqqornissaa, taamaalillu tassunga atatillugu suleqarnermi atoqqissinnaaniassammat.

Nassuiaatit

Podcasti *Piniartutut inuuneq* Ilulissani Kangiata Illorsuanit inerisarneqarsimavoq. Podcastimut *Piniartutut inuuneq* ilinniartitsinermi ilinniusiast Lotte Brinkmannimit Daniella Maria Manuelimillu, Leg med IT suleqatigalugu inerisarneqarsimapput. Book Creatorimi atuartut atuagaat Kivitsisami suliniummut *Nutaaliortamut* atatillugu inerisarneqarsimavoq.

Ilisserut Rikke Falkenberg Kofoedimit aamma Daniella Maria Manuelimit, Leg med IT inerisarneqarsimavoq.

Ilinniartitsinermi ilinniusiaq *Piniartutut inuuneq* Creative Commonsip ataani CC:BY tunngavigalugu atorineqarsinnaanerat saqqummersinneqarsimavoq.

Ilinniartitsinermi ilinniusiast oqaasertai, suliassartai assillu siammarterneqarsinnaapput, assilineqarsinnaapput suliarineqarsinnaallutillu, taamaallaallu suminngaannernera imatut issuarneqarnissaa '*Piniartutut inuuneq* by Isfjordscenteret Ilulissat' kissaatigaarput.